

SAMTALSFRÅGOR

Tänk nu nu

BERTIL JOHANSSON

OM SVENSKA KYRKANS
**relevans
relationer
resurser
resultat**

sensus

MATERIAL FRAMTAGET I SAMARBETE MED IDEELLT FORUM

INLEDNING

I din hand håller du ett förslag på samtalsfrågor till "Tänk nu 26 sidor om Svenska kyrkans relevans, relationer, resurser och resultat". Bertil Johansson, stiftsadjunkt i Luleå stift, har skrivit en angelägen text om längtan efter en kyrka som med sina medlemmar i centrum är i takt med tiden. Där människorna är viktigare än organisationen och där trösklarna till kyrkan sänks inifrån för att skapa genuina relationer. Tänk nu är en del av Magasinet – **Man trivs där man behövs**.

Vi hoppas att du läser med nyfikenhet det Bertil Johansson har skrivit. Kyrkans kallelse är att inkarnera Guds rike i vardagslivets mitt. Det är där möten sker. Det kan vara vid en eld, på tunnelbanan, i älgjakt-skogen, i kontorslandskapet eller vid söndagens högmässa.

Vi tror att det finns mycket att samtala om kring. Frågorna i denna samtalsguide är indelade till att passa för fyra samlingar, en för varje kapitel, men det är självklart gruppen som bestämmer hur träffarna formas. Till varje träff finns några frågor att samtala om i gruppen. Använd gärna dem eller formulera egna. Försök ställa så öppna frågor som möjligt.

Det bäddar för spännande och oväntade samtal och erfarenhetsutbyten. Lars Dahlbäck, präst i Piteå församling, har formulerat samtalsfrågorna.

Första gången ni träffas är det bra att komma överens om hur ni vill att det ska fungera i gruppen och i samtalet. Några bra spelregler kan vara:

- Det personliga som vi delar stannar i gruppen
- Det är okej att prova tankar och att ändra sig
- Man har rätt att vara tyst
- Alla talar i jagform
- Alla hjälps åt att hålla tidsramarna
- Alla bidrar med sitt perspektiv och värdesätter att få ta del av andras

Under någon av träffarna kan det vara bra att reflektera över hur det fungerar i gruppen och anknyta till de spelregler som gruppen bestämt. Vad fungerar bra? Vad skulle kunna göras annorlunda?

Med hopp om goda och viktiga samtal

Henrik Brundin, Sensus studieförbund
Lars Dahlbäck, Piteå församling

OM MAGASINET

Magasinet **Man trivs där man behövs** handlar om drivkraft, engagemang och delaktighet. Magasinet första del visar på goda exempel från församlingar och stift som utvecklat arbetet med att främja medlemsengagemanget i Svenska kyrkan. Där beskrivs något av det som hänt inom ramen för projektet Volontärbyrån i Svenska kyrkan.

Den andra delen – **Tänk nu** – är en längre text med utgångspunkt i orden relevans, relation, resurser och resultat. Det är en text med reflektioner om att vara kyrka i takt med tiden men också en text som sträcker sig långt utanför Svenska kyrkan och som har bäring mot alla som arbetar med utvecklingsfrågor.

Magasinet producerades i samarbete mellan projektet Volontärbyrån i Svenska kyrkan och Ideellt forum.

LÄS MER OM MAGASINET: www.ideelltforum.se/magasin

BESTÄLL MAGASINET: Genom Sensus studieförbunds lager i DC Hallstavik, e-post sensus@dc-hallstavik.se, tfn 0175-266 11.

Svenska kyrkan
LULEÅ STIFT

sensus

ideellt forum
i Svenska kyrkan

Relevans

1. "Min upplevelse är att för flertalet människor är Guds existens mer relevant än kyrkans." (s 45)

- Delar ni denna upplevelse? Var och hur har ni i så fall mött den?
- Motivera för varann varför det är viktigt att också kyrkans existens är relevant?

2. Tänk till kring bilden av kyrkan som ett tempel av levande stenar. (s 46)

- Vad betyder detta för er – att kyrkan ska vara stabil, oföränderlig, konstant, eller att kyrkan ska vara rörlig, flexibel, föränderlig?
- Vilken aspekt tilltalar er mest – det stabila eller det rörliga? Vilken aspekt tror ni människor i allmänhet tilltalas av? Vilken aspekt tror ni att er församling mest förmedlar?
- Finns det punkter där det är viktigt att kyrkan är oföränderlig? Hur oföränderlig kan kyrkan vara utan att bli irrelevant?

Finns det punkter där det är viktigt att kyrkan är föränderlig? Hur föränderlig kan kyrkan vara utan att förlora sin själ?

3. "Jesus var mästare i samtidsrelevans" – satte människor i centrum, var flexibel, gick över gränser, sökte sig utanför acceptabla sammanhang... (s 47)

- Delar ni den beskrivningen av Jesus?
- Kan detta vara ett mönster för hur kyrkan ska vara idag?
- Tycker ni att er församling är formad utifrån detta? Att arbetet är format utifrån detta?

4. "Bevarandekulturen är ett antikvariskt förhållningssätt, oförenligt med en levande kyrka." (s 45)

- Försök definiera begreppet "bevarandekultur", s 45 och 47.
- Finns bevarandekulturen i er församling? På vilket sätt märks den? Finns bevarandekulturen tydligare i något sammanhang/hos någon?
- Hur påverkar en bevarandekultur kyrkan? Arbetsätt? Målgrupper? Bemannings? Teologi? Ekonomi?
- Vad är alternativet till bevarandekultur?

5. "Utmaningen måste vara att målmedvetet söka relation --- till dem som har svag relation till kyrkan" och finnas utanför egna revir – på andras arenor, i samarbete, i människors vardagsliv. (s 48)

- Delar ni den uppfattningen?
- Varför kan ett sådant relationssökande vara viktigt?
- Har er församling en medveten strategi för att söka relation till dem som har svag relation till kyrkan?
- Hur skulle ett utökat relationssökande i er församling förändra verksamhet, resursanvändning, arbetsuppgifter, arbetsbeskrivningar etc?

Relation

1. "Kyrkan har särskilt bra och förtroendefulla relationer till --- de aktiva i församlingens liv och --- de som är föremål för församlingens diakonala omsorg och omtanke." (s 50)

- Stämmer detta också i er församling?
- Hur påverkar det hur resurser fördelas? Gör en uppskattning – hur stor del av personal, tid och budget går till de aktiva i församlingens liv resp de som behöver diakonal omsorg.

2. Den stora majoriteten i samhället är varken aktiva i församlingen eller socialt utsatta. "Relationen mellan Svenska kyrkan och denna majoritet av dess medlemmar blir allt svagare." "Svenska folket och Svenska kyrkan håller på att växa ifrån varandra." (s 50)

- Behöver inte "majoriteten" kyrkan? Behöver inte kyrkan "majoriteten"? Vad beror det på att relationer inte skapas?
- Om ni i er församling vill skapa förtroendefulla relationer också till den majoritet som inte kommer till er – hur kan det ske? Var ser ni mötesplatser förutom dem som ni själva arrangerar? Ser ni behov av förändringar i hur/var/när anställda arbetar? Försök vara mycket konkreta!

3. Kan det vara så att vägen till en djupare relation mellan kyrkan och "majoriteten" går via möjlighet till ett ökat engagemang, där man "upplever sig intressant, efterfrågad, betydelsefull?" (s 51)

- Tycker ni att det finns ett producent – och konsumenttänkande i er församling?
- Hur tar det sig i så fall uttryck?
- Kan ni förklara skillnaden mellan att vara den som behöver och att vara den som behövs?
- Om det för människor generellt (alltså även "majoriteten") är viktigt att vara delaktig och få betyda något – tänker ni att det borde påverka arbetet i er församling?

4. "Flaskhalsen för ideellt engagemang är --- organisationernas oförmåga att efterfråga." (s 51)

- Är det en självklarhet i er församling att inbjuda till/fråga efter människors engagemang? Oavsett om ni svarar ja, nej eller nja – försök få grepp om varför det är så.
- Söker ni engagemang bland människor som ni inte redan har en god relation till?
- Har ni en struktur som gör det lätt att ta vara på människors vilja att engagera sig?
- Vad är er erfarenhet av hur människors relation till kyrkan fördjupas – går vägen från tro till engagemang eller från engagemang till tro?

Resurser

1. "Den totala volymen av resurser sätter ramar och gränser för vad som är möjligt." En god ekonomi medför risker, t ex ett förnävat och inätvänt resurstänkande. (s 53)

- Upplever ni att ni har grepp om vilka resurser som finns i er församling? Tror ni att det finns resurser som ni inte upptäckt eller tagit till vara? Vad skulle det i så fall kunna vara?
- Vad tror ni är bästa sättet att hantera en krympande ekonomi: att hitta vägar att behålla/bevara det som redan görs men i mindre skala, att göra mer omfattande förändringar av verksamheten eller att söka nya resurser? Motivera era svar.

2. "En utvecklingspotential av stora mått är Svenska kyrkans 6,8 milj medlemmar." (s 54) "95% av kyrkans medlemmar är bärare av kyrkans uppdrag utan att vara medlemmar eller förtroendevalda." (s 58)

■ Vad har ni, var och en, som främsta skäl till att uppmuntra en utveckling mot större inslag av ideella krafter? Ekonomi? Ideologi? Erfarenhet? Annat?

■ Tror ni att ideella krafter, människors engagemang och delaktighet, kan leda till en positiv församlingsutveckling i er församling? Ser ni något bättre alternativ?

3. "Frågor kring hur besvärligt det kan bli är värda såväl uppmärksamhet och genomlysande reflektion som en mer personlig självrannsakan." (s 57)

- Hur skulle fler ideella krafter i församlingens arbete påverka er som anställda? Er som förtroendevalda? Vilka möjligheter ser du för din egen del? Vilka risker ser du? Vilket överväger?

■ Var ligger det största hindret i er församling? Ledning? Förtroendevalda? Anställda? Strukturer? De medlemmar som redan har goda relationer till kyrkan? De medlemmar som saknar relationer? Verksamhet? Små resurser? Annat?

4. Att ge utrymme för ett ökande ideellt engagemang handlar om "en målmedveten omprioritering i förhållande till det befintliga." (s 59)

- Vad tror ni behöver ändras i er församling? Förhållningssätt? Verksamheter? Lokaler?
- Vad behöver förnyas? Vad behöver omorganiseras? Vad behöver avvecklas? Vad saknas?
- Vilket ansvar har du som enskild anställd/förtroendevald? Vilket ansvar ligger på kyrkofullmäktige/kyrkoråd/ledning?

Resultat

1. "Vi har inte överdrivet lätt att tala om resultat i vår kyrka". (s 61)

"Vi behöver utvärdera vad det kvarstående resultatet blir av det vi gör." (s 63)

- Om det inte gäller ekonomi - hur upplever ni det att tala om resultat i kyrkliga sammanhang? Lätt? Svårt? Onödigt? Nödvändigt?
- Är det möjligt att, i församlingens alla verksamheter, utvärdera hur resurserna används? Vilka målgrupper som prioriteras? Vilka grupper som nås? Vilka mål som uppnås? Motivera svaret.

2. Gudstjänsten är kyrkolivets centrum - men alltmer folktomt. (s 63)

"De allra flesta medlemmarna deltar inte alls." (s 64)

- Vad tänker ni om gudstjänst och gudstjänststatistiken, om litet och minskande gudstjänst-deltagande, om åldrande gudstjänstdeltagare? Känns det hoppfullt?

Uppgivet? Spirande? Dalande?

■ Vad tror ni att de som sällan eller aldrig besöker gudstjänst tänker om gudstjänsten? Om de ska få en annan uppfattning - vems ansvar är det?

■ Vet ni vad en söndagsgudstjänst kostar i er församling? Per deltagare? Hur mycket en gudstjänst kosta? Får man ställa dessa frågor?

■ Får gudstjänsterna kosta obegränsat? Oavsett hur det påverkar annan verksamhet i församlingen?

■ Gudstjänsten är kyrkolivets centrum - när, var och hur firas gudstjänst i er församling? Resonera kring gudstjänstbegreppet.

3. Det är nu tid att vända stenar i Svenska kyrkan, för att se verkligheten som den faktiskt är. (s 62)

"Kyrkan behöver göra en generalanalys av sin verksamhet och resursanvändning." (s 65)

■ Om ni fick leda "stenvändandet" i er församling - var skulle ni börja? Varför börjar ni där? Vad tror ni att ni skulle hitta?

■ Finns det stenar hos er som aldrig vänts? Varför?

■ Finns det stenar som inte bör vändas? Varför?

4. "Omprioritering kan leda till utveckling, besparing är sällan en framgångsfaktor." "När kurvorna pekar nedåt bör man vara något misstänksam mot potentialen i att fortsätta som tidigare, fast i begränsad skala." (s 65)

■ Ser ni några möjligheter och risker med att fortsätta med samma verksamhet fast bara i mindre skala? Ser ni några möjligheter och risker med att bryta upp och pröva nytt?

■ Samsas om någon verksamhet i er församling och pröva den mot frågorna som ställs på sid 65, början av andra spalten: Vilka grupper satsar vi resurser på? Hur mycket? Hur lyckas satsningen? Vilka och hur många når vi? Vilka når vi inte och varför? Hur är resultatet i förhållande till förbrukade resurser? Osv.

■ Hur gör ni i er församling för att lämna utrymme för utveckling, nytänkande och förändring?

■ Hur ser era drömmars kyrka ut? Berätta kort för varann!

5. "Vad skulle vi som kyrka göra om vi för en stund alldeles hade glömt hur vi tidigare gjort. Hur tror du att vi skulle forma vårt uppdrag om vi inte visste hur det formats tidigare?" (s 64)

■ Det är naturligtvis en närmast omöjlig uppgift - men försök ändå svara på ovanstående.